

- помещение раствора в автоклав на 4 часа при температуре 125 °С и давлении 2 атмосферы.

В процессе автоклавной обработки проводили выщелачивание части оксида алюминия и переводили его в раствор, который фильтровали, а осадок промывали. В результате был получен осадок, состоящий на 50 % из NiO и 50 % Al₂O₃. После сушки получали концентрат с содержанием 50 % NiO, который в дальнейшем перерабатывали по первой схеме.

Алюминатный раствор подвергали выкручиванию в колонне осаждения с отделением щелочного раствора, который после выпаривания повторно использовался для смешивания с размолотым катализатором на начальной стадии процесса подготовки.

Продукт выкручивания – Al(OH)₃ – прокаливали при температуре 900 °С с получением Al₂O₃. Размер осаждающихся хлопьев Al(OH)₃, а также частиц Al₂O₃ зависит от ряда факторов: скорости механического перемешивания; величины добавляемой затравки; наличия поверхностно-активных веществ; температуры процесса.

Варьирование данными параметрами позволяет получать порошок Al₂O₃ с ультрадисперсными кристаллами или агломератами, которые могут быть использованы в литейных красках, в составе модификаторов для борьбы с отбелом в сером чугуне.

УДК 662.76

С.В. Конончук, В.В. Пукалов

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград

ЛАБОРАТОРНА УСТАНОВКА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМОДИНАМІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК БЕЗКИСНЕВОГО ГАЗОГЕНЕРАТОРНОГО ПРОЦЕСУ

Аналіз термодинамічних характеристик реакції газифікації вуглецю за допомогою водяної пари показав, що необхідною умовою протікання безкисневого газогенераторного процесу з початкового стандартного стану є підтримання температури $T > 948$ К. Відповідно, необхідно забезпечити нагрівання води від кімнатної температури до температури кипіння, утворення водяної пари та перегрів пари до температури вище 948 К. Паливо в реакційній камері також необхідно нагрівати до вказаної температури.

Виходячи з описаних умов, для дослідження безкисневого газогенераторного процесу розроблена лабораторна установка (рис. 1).

З баку 1 вода подається у пароутворювач 2. Утворення пари забезпечується підведенням від нагрівального елемента 5 теплоти Q_1 . Перегрівання пари до необхідної температури здійснюється підведенням теплоти Q_2 , а нагрівання палива – підведенням теплоти Q_3 . Інтенсивність нагрівання регулюється подачею струму через ЛАТР. Перегріта пара подається в газогенератор 3 знизу через зольник. Газогенератор після завантаження палива зверху закривається герметичною кришкою. В кришці передбачено колодязь для вимірювання температури в реакційній зоні. З газогенератора продукти реакції CO і H_2 відводяться в газорозподільний розширювач 4, де відбувається розділення цих газів. Утворений газ CO можна використовувати для отримання теплоти Q_1 , Q_2 , Q_3 замість нагрівальних елементів.

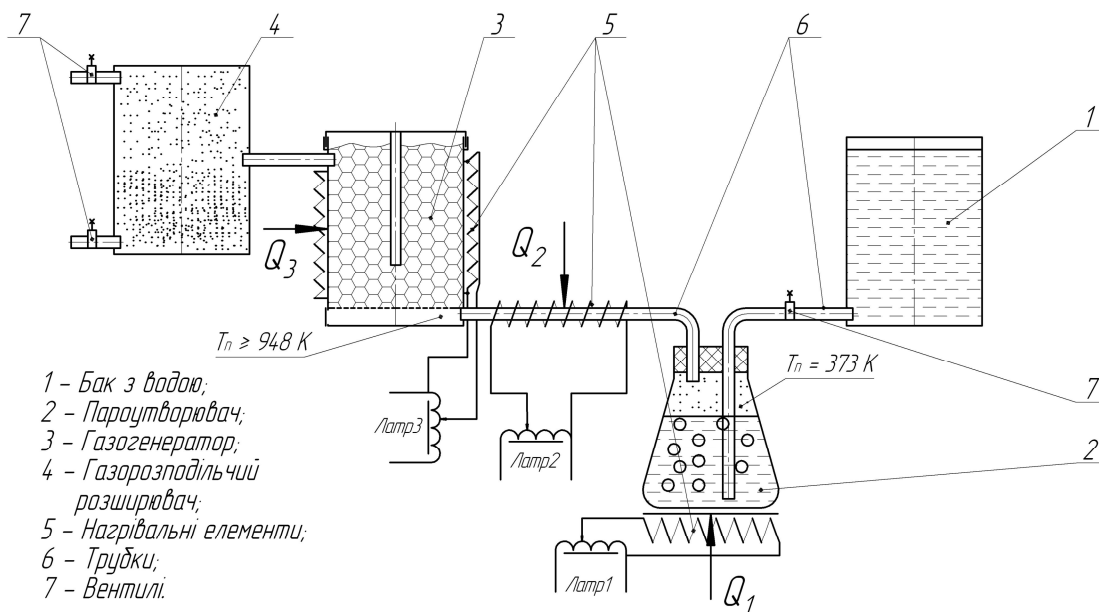

Рисунок 1 – Схема установки для дослідження газогенераторного процесу

Оскільки швидкість подачі пари в реакційну зону є лімітуючою ланкою всього процесу, керування роботою газогенератора здійснюється за допомогою вентиля подачі води з бака в пароутворювач.

В подальшому планується розмістити пароутворювач всередині газогенератора. Це дозволить використовувати для перегрівання пари та палива одне джерело теплоти, а також зменшити втрати теплоти.

Кількість теплоти на випаровування і перегрів вологи можна визначити теоретично врахувавши теплоту що витрачається на нагрівання води від 298 К до 373 К, на випаровування води при 373 К і на нагрівання водяної пари від 373 К до необхідної температури T . Згідно з даними [1] питома теплоємність води для рідкого та газопо-

дібного стану складає: $C_{p, H_2O_p} = 75,31 \text{ Дж / (моль}\cdot\text{K)}$, $C_{p, H_2O_r} = 30 + 10,71 \cdot 10^{-3} \cdot T + 0,33 \cdot 10^5 \cdot T^{-2} \text{ Дж / (моль}\cdot\text{K)}$. Теплота випаровування води складає 40905 Дж/моль.

Таким чином, на нагрівання води, випаровування та перегрів вологи необхідно теплоти у кількості, Дж/с:

$$Q_{H_2O} = \frac{g_{H_2O} \cdot 1000}{18} \cdot \left(\int_{298}^{373} \Delta C_{p, H_2O_p} dT + L_v + \int_{373}^T \Delta C_{p, H_2O_r} dT \right) =$$

$$= \frac{g_{H_2O} \cdot 1000}{18} \left[75,31 \cdot (373 - 298) + 40905 + 30 \cdot (T - 373) + \right.$$

$$\left. + \frac{1}{2} \cdot 10,71 \cdot 10^{-3} \cdot (T^2 - 373^2) + 0,33 \cdot 10^5 \cdot \left(\frac{1}{T} - \frac{1}{373} \right) \right] =$$

$$= \frac{g_{H_2O} \cdot 1000}{18} \left\{ 46553 + (T - 373) \cdot \left[30 + 5,355 \cdot 10^{-3} \cdot (T + 373) + 0,33 \cdot 10^5 / (T \cdot 373) \right] \right\},$$

де g_{H_2O} – витрата пари, кг/с.

Список літератури

1. Термодинамические свойства неорганических веществ: Справочник / Под ред. А.П. Зефинова. – М.: Атомиздат, 1965. – 460 с.

УДК 662.76

С.В. Конончук, В.В. Пукалов

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград

ТЕРМОДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ БЕЗКИСНЕВОГО ГАЗОГЕНЕРАТОРНОГО ПРОЦЕСУ

Машинобудівні підприємства України характеризуються підвищеним споживанням паливно-енергетичних ресурсів. Пошук альтернативних джерел енергії місцевого походження є основою енергетичної незалежності держави. Актуальним є отримання енергії шляхом газифікації твердого палива.

Основною реакцією безкисневого газогенераторного процесу є реакція газифікації вуглецю за допомогою водяної пари: $C + H_2O = CO + H_2$.